HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

עד הכא מן המחייב. עד ירושלים מי הניחו (ד) והלא מספוק יכול להיות חוץ מהמו יכול לומר ניד לניו דכדי עלייה מירושלים להר הבית תהא חומר שיחנכוהו ועד ירושלים מי הניחו. **מחייבא בשמחה.** לעלות לרגל ולשמוח בחג עם בעלה דעל השמחה נעטרו גשים לכתיב ושמחת בחגך וביתך (דברים יד): **מכאן ואילך.** לתימיה לא מחייבא להתראות בהר הבית: **עד יגמל.** לסוף כ"ד חודש שכן תינוק יונק ומשנה לחשונה הוא יכול לרכוב על כתיפו של אביו כדי לעלות מירושלים להר הבית וכל שכן שהוא לחשכון: **הכי גרסי' קטן חיגר נדכרי ניה שמאי וסומא נדכרי ניהן.** לתילו חיגר לדכרי ניה הלל לא מיבעיא לן דלא מחנכינן ליה להא דתמרינן תין מחנכין אלא לקטן שיכול לאחוז ולעלות נרגליו נירושלים וזה אין אילו יכול אבל לניה אמאי דמחייבי לחנכו משיכול לרכוב קטן חיגר יכול לרכוב על כתיפו של אביו והסומא יכול לאחוז נכ"ש מהו לריך חינוך או לא: **אילימא יכול להתפשט.** שתין סופו להתפשט עולמית: **קטן מיבעיא.** הלא אין חינוך קטן אלא כדי להנהיגו שיהא סרוך אחר מנהגו לכשיגדיל וכיון שזה פטור לכשיגדיל למה לי חינוך: **שיכול להתפשט.** קודם שיגדיל: **מלינו נעלרת.** נפ' שור או כשב והקרנתם על הלחם שנעת כשעשים תמימים ופר בן בקר אחד ואילים שנים יהיו עולה לה' וכתיב ושני כשעים בני שנה לזבח שלמים (ויקרא כג): **ישנה לפני הדיבור.** קודם מתן תורה הקריבו שלמים נסיני לכתיב וישלח את נערי בני ישראל (שמות כד). ומ"ג דהאי קרא כתיב נועלה והקריב עליו קרבן שלמים ומין אתה מוצא נשמיעת התורה בין מזבח לנית לחותו שנאמר וישלח את נערי בני ישראל ולגו'. ולקמן פריך התם נמי עולה הוא: **נשיאים.** נחנוכת המזבח הקריבו שלמים יותר מעולות דכתיב כל הנקר לעולה וגו' וכל בקר זבח השלמים וגו' (במדבר ז): **שבי לכיולות.** מזבח ולחלם: נשיאים קרבן יחיד ורבייה ומגיהה קרבן יחיד לחבל כשבי עלרת קרבן לבור ומתרומת הלשכה: **רבייה נמי ישנה לפני הדיבור.** דעולה נמי הוה התם: **מדבר הנוהג לדורות.** כשבי עלרת: **עולת תמיד הואי.** ולא גמרינן מינה: **עולת רבייה הואי.** על סם ויחזו את האלהים(ו): **כללות נאמרו כסיני.** הרבה דברים נאמרו סתומים בסיני שלא נתפרשו כל לרכן ופירשו לו לאחר שהוקש המשכן בהלכל מועד שהרי לא נתפרשו סם הלכות עבודה ככל הלריך שלא מזבח אחמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך (שמות כ) ולא פי' מתן דמיהן הפשיטן ויתוחן של עולות והקרבת אימורין של שלמים: ופרטות

עד הכא מאן אתייה אמר ליה אביי עד הכא (ה) אדמיחייבא אימיה בשמחה אייתיתיה אימיה מכאן ואילך אם יכול לעלות ולאחזו בידו של אביו מירושלים להר הבית חייב ואי לא פטור השיב רבי תחת בית הלל לדברי בית שמאי [1]וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו והא שמואל דיכול לרכוב על כתיפו של אביו הוה א"ל [ב]אבוה ולטעמיך תיקשי לך חנה גופה מי לא מיחייבא בשמחה אלא חנה מפנקותא יתירתא חזייא ליה בשמואל וחשא ליה בשמואל לחולשא דאורחא בעי רבי שמעון[ג] קטן חיגר לדברי בית שמאי וסומא לדברי שניהם מהו היכי דמי אילימא בחיגר שאינו יכול להתפשט וסומא שאינו יכול להתפתח השתא גדול פטור קטן מיבעיא לא צריכא בחיגר שיכול להתפשט וסומא שיכול להתפתח מאי אמר אביי [ד]כל היכא דגדול מיחייב מדאורייתא קטן נמי מחנכינן ליה מדרבנן כל היכא דגדול פטור מדאורייתא מדרבנן [ה] קטן נמי פטור: ב"ש אומרים הראייה שתי כסף כו': ת"ר בית שמאי אומרים הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף שהראייה עולה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה ועוד מצינו בעצרת שריבה בהן הכתוב בעולות יותר מבשלמים ובית הלל אומרים הראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף שחגיגה ישנה לפני הדיבור מה שאין כן בראייה ועוד מצינו בנשיאים שריבה בהן הכתוב בשלמים יותר מבעולות ובית הלל מאי טעמא לא אמרי כבית שמאי דקא אמרת ראייה עדיפא דעולה כולה לגבוה אדרבה חגיגה עדיפא דאית בה שתי אכילות ודקא אמרת נילף מעצרת דנין קרבן יחיד מקרבן יחיד ואין דנין קרבן יחיד מקרבן צבור ובית שמאי מ"ט לא אמרי כבית הלל דקאמרת חגיגה עדיפא דישנה לפני הדיבור ראייה נמי ישנה לפני הדיבור ודקאמרת נילף מנשיאים דנין דבר הנוהג לדורות מדבר הנוהג לדורות ואין דנין דבר הנוהג לדורות מדבר שאינו נוהג לדורות ובית הלל מאי שנא חגיגה דישנה לפני הדיבור דכתיב [2]ויזבחו זבחים שלמים ראייה נמי הכתיב [2]ויעלו עולות וקסברי בית הלל [ג]עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי ובית שמאי סברי עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הואי אמר אביי בית שמאי [ו] ורבי אלעזר ור' ישמעאל כולהו סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הואי ובית הלל ורבי עקיבא ור' יוסי הגלילי כולהו סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי בית שמאי הא דאמרן ר' ישמעאל [ז]דתניא ר' ישמעאל אומר כללות נאמרו בסיני למיבעיא ליה ממאי לא קאמרי בית הלל עולת ראייה כבית שמאי:

(ה) **דמחייבא אימיה בשמחה.** פירש רש"י בפרק קמא דקדושין (דף לד: ושם) גבי אשה בעלה משמחה בשבל בנבל בנגדי נעטונין נמ"י בנגדי פשתן והכא משמע דבשלמי שמחה מייירי והתם (בד"ה אשה) פי' וכן בפ"ק דר"ה (דף ו: ושם):

דיכול לרכוב על כתיפו של אביו. שהיה גדול קטן שבל לא מלי לאחוז בידו ולעלות נרגליו:

בחיגר שיכול להתפשט. מקמי גדולו מלי מי אמרינן דכיון דגדול המיחייב מלאורייתא גבי קטן נמי מיחייב בחינוך דמידי הוא טעמא בקטן הלא משום לחנכו בידע כשהוא גדול או דלמא כיון דגדול [פטור] מדרבנן ב"ש (ג) שם בית שמאי ור' אליעזר טולטו: (ד) רש"י ד"ה על הכל מלן אייתיה על ידוטלים מי הניחו דכדי עלייה מירושלים וכו' מי הביאו והלא משהוא יכול לאחוז ביד אביו הס"ד ולמ"ל מה"ד דמחייבא: (ה) תוס' ד"ה אימיה דמחייבא בשמחה: (ו) ד"ה ישנה וכו' עולת תמיד הוא"ר וכו' ואף על גב וכו' מכף לחת וכו' משנה משום דתני:

הראייה שתי כסף. ומדרבנן הוא דמלאורייתא אין לו שיעור לקרבן רק לחסה מעילות (שבועת העדות) דכתיב ניה כסף שקלים (ויקרא ה) ותנן בכריתות (דף כו:) המפרים שתי סלעים לחסה והא דתמרינן בזבחים (דף מה.) [לא יהא ספיקו חמור מודאו מה ודאו חטאת בת דנקא אף ספיקו חסה בר דנקא] ובמנחות (דף קו:) יניח [1] חסה הוא ונסכיו בסלע לאו דוקא קמשמיע לתמרינן בפרק ג' לבריתות (דף י:) יניח [1] חסה בסלע וכן הא דתמרינן בפ' הוליאו לו ביומא (דף נה:) ניסקול מרגמה זוז ונשדי בנהרא לאו דוקא דלא בעי כולי האי ובפ"ב דמנחות (דף קו: ושם בד"ה בבש) פירשתי [ח]:

ישנה לפני הדבור. (ו) רמייה הואי דקאמר בסמוך:

קרבן (ט) יחיד. כגון חגיגה ובפ"ה ליומא (דף נח. ושם) דקאי ליה קרבן לבור הייט דגבי פסח שני דקאמר התם חגיגה מ"ט מקריב קרבן לבור לתתי בכנופיא פסח נמי לתתי בכנופיא ליכא פסח שני דלא לתתי בכנופיא:

דנין דבר הנוהג לדורות. ולא בעי למימר דנין יו"ט מיו"ט לאפוקי נשיאים דחול הוי דלא מלינו ליה האי מילוקא בשום מקום (ו) תע"ג דלקמן פרק חומר בקודש (דף כג: ושם) ילפינן לילוף כף אחת הכתוב עשה כל מה שבבך אחת ולא פרכינן דוחות משעה לא ילפינן להתם כיון דליכא למלפי מדוחות ילפינן ליה שפיר משעה אי נמי שאני התם דתני ניה קרא תריסר זימני דלתמרינן בפ"ק דמנחות (דף ח:) ובפרק הקומץ רבה (שם דף יט:) גבי כלי הלא מקדש הלא ויליף שמואל דוחות משעה:

דתני ניה קרא תריסר זימני:

ורבי ישמעאל ורבי אלעזר ורבי. ואין להקשות ובפרק ג"ה ועבדי בכ"ם הלא ב"ם במקום ניח הלל אינו משנה וי"ל דסבירא להו לא נחלקו ניח שמאי וב"ה בדבר זה: **בית שמאי הא דאמרן.** ולימא לקקשוי מנא ליה למיח לעולת ראייה הואי דלמא לעולם סבירא להו עולת תמיד וטעמא דידהו עדיף להו דהכי משמע מדבעי מאי טעמא לא אמר ניח מילתא כוותייהו הלי לאו מילתא היא דמיבעיא ליה ממאי לא קאמרי בית הלל עולת ראייה כבית שמאי:

(ו) גמ' לא מלינו זה רק גבי סוכה בסוכה ד' כ"ה ולולבי דל"ל למ"ה וכ"ל דמנה סבירא כן בלעבה לחולין ומשמעיהן פטורין מן הלאיה.

מי

תורה אור השלם

1. וְחַנָּה לֹא עָלְתָה כִּי אָמְרָה לְאִישָׁהּ עַד יִגָּמֵל הַנַּעַר וְהֲבִאֹתִיו וְנִרְאָה אֶת פְּנֵי יְיָ וְיָשַׁב שָׁם עַד עוֹלָם: שמואל א א כב
2. וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַייָ פָּרִים: שמות כד ה

גליון הש"ס

גמרא עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הוא"ר. עיין יומא דף לד ע"ב תוספות ד"ה העולה: תד"ה הראיה כו' ומדרבנן היא. ע' קדושין יז ע"ב תד"ה וחלף:

מוסף רש"י

עולה שהקריבו ישראל במדבר. דכתיב (שמות כד) ויעלו עולות (יבמות ה:). כללות נאמרו בסיני. כמשמ נאמרה תורה בסיני ולא מפרכינן לו, כגון בסיני נאמר (שמות כ) וחבמת עליו את עולותיך ואת שלמיך, ולא פירש מתן דמיס כילד הקטנת לימוריס והפשט ועמות וכליל של עולה ופפר ויקרא בתחל מועד פיכשה (סוטה לז: וכע"ז זבחים קטו:).

רבינו חננאל

בה"א כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית שנאמר שלש רגלים. ממקום מושבותיהם מי הביא הקטנים ופרקינן ממקומם שהיתה אמן חייבת לעלות ולשמוח הביאתו אמו מיכן ואילך שאינה חייבת בראייה משלימתו לאביו ומקשה לב"ש דאמרינן אם יכול לרכוב על כתיפיו של אביו ולעלות חייב. והא שמואל דיכול לרכוב הוה וכתיב וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו ונראה את פני ה' וישב שם עד עולם. ודחי ב"ש ולטעמיך חנה גופה אמאי לא עלתה מי לא מיחייבא בשמחה אלא חנה מפנקותא יתירתא חזת בשמואל (והשתא) [וחששה] משום חולשא דאורחא משום הכי חנה נמי פטורה דאמר ר) חולין ומשמשיהן פטורין מן הראיה. בעי ר"ש בר אבא קטן חגר שיכול להתפשט

רבינו חננאל (המשך)

לדברי (ב"ה) [ב"ש] וקטן סומא שיכול להתפתח לדברי שניהם מאי ופשטה אביי כל היכא דגדול חייב מן התורה קטן נמי כו' מדרבנן פטור: **מתני'** ב"ש אומרים הראייה שתי כסף כו'. ת"ר הראייה שתי כסף שהיא כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה שהחגיגה החלב והדם לגבוה והבשר לבעלים ועוד מצינו בעצרת שהזהיר הקב"ה לישראל בעולות ושלמים וריבה בעולות. ובה"א החגיגה גדולה מן הראייה שהחגיגה ישנה לפני מתן תורה שנאמר ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים וכי תימא והא התם נמי כתיב ויעלו עולות והנה הקריבו נמי קודם מתן תורה עולת ראיה ההיא עולה שהקריבו ישראל קודם מתן תורה עולת תמיד הואי. ועוד מצינו בנשיאים שהקריבו פר ואיל וכבש לעולה והקריבו לזבח שלמים פרים שנים וגו'. ודחינן ב"ה עצרת קרבן צבור ואין דנין קרבן יחיד מקרבן צבור. ודחינן ב"ש עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראיה הואי. קרבן נשיאים אינו נוהג לדורות. אמר אביי ב"ש ור' ישמעאל ור' אליעזר כולהו סבירא להו עולה שהקריבו

כד א מיי' פ"ג מהל' חגיגה הלכה ג סמג עשין רכו:

כה ב מיי' שם פ"ג הלכה ג:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' עד הכא מאן אייתיה אמר ליה אביי עד הכא אימיה דמחייבא בשמחה אייתיתיה מכאן ואילך כ"ל: (ז) שם דגדול פטור מדאורייתא קטן נמי [פטור] מדרבנן ב"ש ור' אליעזר טולטו: (ד) רש"י ד"ה על הכל מלן אייתיה עד יכולים מי הניחו דכדי עלייה מירושלים וכו' מי הביאו והלא משהוא יכול לאחוז ביד אביו הס"ד ולמ"ל מה"ד דמחייבא: (ה) תוס' ד"ה אימיה דמחייבא בשמחה: (ו) ד"ה ישנה וכו' עולת תמיד הוא"ר וכו' ואף על גב וכו' מכף לחת וכו' משנה משום דתני: